

Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen-Leersum

Aangesloten bij de Federatie Groene Heuvelrug (FGH)

Aan: Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht
t.a.v. [redacted]

CC: Team Vergunningverlening natuur en landschap

Leersum, 10-1-2023

Betreft:

Aanvullende opmerking bij ons verzoek tot intrekking van de natuurvergunning (kenmerk Z-NB-VA-2016-1685) van [redacted], Nieuwe Steeg 4-8a te Leersum

Geacht College van Gedeputeerde Staten,

Bij brief van 20 september 2022 verzochten wij, De Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen – Leersum en het Bewonerscomite Leersum-Zuid, u om over te gaan tot intrekking van bovengenoemde natuurvergunning (Wnb-vergunning). Daarin hebben wij betoogd dat deze vergunning ongeldig is, omdat deze, op 17 mei 2017, verleend is op grond van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Daarover is in twee uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat dit programma in strijd is met Europees recht, nl. met artikel 6, derde lid, van de Habitatrictlijn. Daarnaast wezen wij er op dat de vergunning niet meer rechtsgeldig is nu er niet is voldaan aan de voorwaarde in de vergunning dat binnen twee jaar na de door de vergunning mogelijk gemaakte activiteiten (grote uitbreidingen van het agrarisch bedrijf aan de Nieuwe Steeg 4-8a, Leersum) deze daadwerkelijk verricht moeten zijn.

In aanvulling hierop wijzen wij op de volgende overweging, waarvan wij aannemen dat u ook deze in uw oordeelsvorming zult betrekken. Zoals u ongetwijfeld weet, ligt het agrarisch bedrijf aan de Nieuwe Steeg 4-8a, Leersum op een kilometer afstand van het Natura 2000-gebied Kolland en Overlangbroek. Uiteraard is u als beheerder ook bekend dat dit natuurgebied in zeer slechte staat verkeert, onder meer vanwege ammoniakemissie vanuit de agrarische bedrijven in de omgeving van dit gebied,¹ waardoor de stikstofdepositie in het gebied ruim boven de kritische depositiewaarde van 24,5 kg N/ha/jaar ligt (in bepaalde hexagonen tot 33,7 kg N/ha/jaar). In dit verband wijzen wij op het rapport van Robert P. Baayen & Wim Verheugt, 'Verslechtering van het habitatype H910C in het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek: een ecologische en juridische analyse' (juni 2022), p. 67-68:

“Conclusie (stikstof)

Uit het voorgaande blijkt dat provincie Utrecht in het Beheerplan (2019), dat van kracht blijft tot 2025, uitgaat van de afwezigheid van significante effecten van stikstofdepositie vanuit omringende agrarische bedrijven op het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek met een beroep op de passende beoordeling van het PAS. Deze is in de PAS-uitspraak door de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State onverbindend verklaard. De effecten zijn dus niet passend beoordeeld en kunnen dus significant negatieve effecten opleveren. Dit blijkt des te meer uit de tweede PAS-uitspraak, waaruit

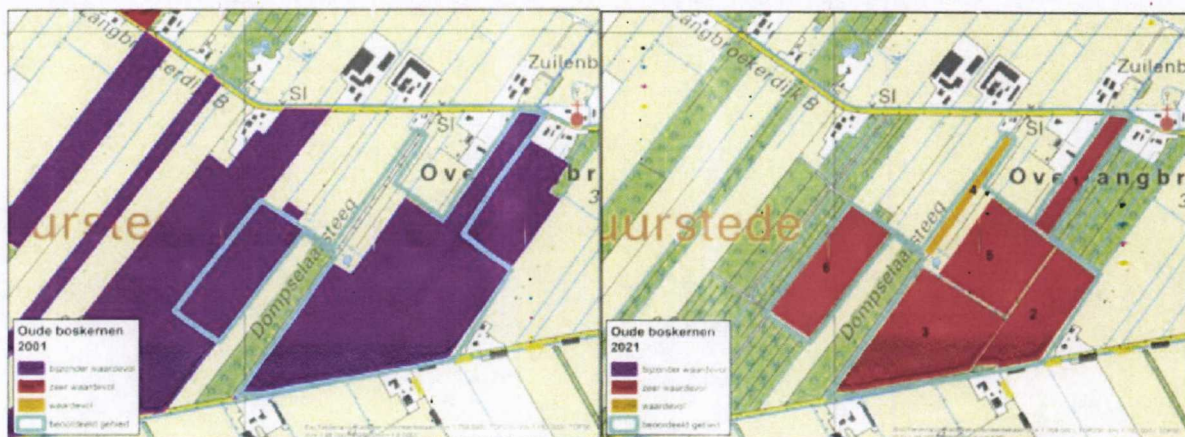
¹ Onjuist is de stelling in het provinciale Beheerplan 2019-2025 dat “de agrarische bedrijven zich vooral buiten het gebied [Kolland & Overlangbroek] bevinden en niet op het natuurgebied lozen” en dat het alleen om melkveehouderijen zou gaan. Het gaat echter ook om varkenshouderijen, die wis en waarachtig ook op het Natura 2000-gebied ‘lozen’.

blijkt dat beweiden en bemesten vergunningplichtig is. Het beweiden en bemesten ter plekke vindt dus plaats in strijd met het voorzorgsbeginsel van de Habitatrictlijn. Tegelijk blijkt uit het Beheerplan zelf dat er sprake is van overschrijding van de (onjuiste te hoge) KDW op 71% van het beschermde gebied, zoals ook blijkt uit de gegevens voor 2019 uit Aerius.

Daarbij komt de verdroging van het gebied, waardoor de neergeslagen stikstof uit de lucht niet afgevoerd wordt door het water maar blijft liggen en zo accumuleert. Dit wordt nog versterkt door de mineralisatie van bodem organische stof ten gevolge van verdroging, waardoor nog meer nutriënten vrijkomen en vervuiling optreedt. Bovendien leidt de vermesting bij van nature zeer soortenrijke habitattype H91E0C tot verzuring, met als gevolg een geleidelijke verandering betekent naar de arme bossen van het Zomereik-verbond (Beije et al., 2012). Verzuring leidt tot zwaardere aantasting van essen door essentaksterfte (Erfmeier et al., 2019). Volgens het Beheerplan van provincie Utrecht zou verzuring ook schadelijk zijn voor het behoud van de bijzondere specifieke soorten mossen, die aan dit type bos een extra waarde toekennen en die naast een vochtig microklimaat ook vermindering van de stikstofdepositie nodig hebben (Beheerplan provincie Utrecht, 2019, p. 22). De soortensamenstelling van de mossen in het gebied is ook daadwerkelijk gewijzigd ten nadele van de specifieke soorten (Beheerplan provincie Utrecht, 2019, p. 20). Het Beheerplan (p. 21) stelt dat tussen 1988 en 2007 een sterke verarming is opgetreden van de kenmerkende mosflora van de Touwtjesmosgemeenschap op Kolland ten gevolge van de vervuiling van de percelen met sleedoorn, braam, riet en hoge grassen. Van Dort merkt daarbij op dat de meest stikstofgevoelige mossen en korstmossen door de hoge stikstofdepositie uit Kolland & Overlangbroek verdwenen zijn, zoals in grote delen van Nederland (Van Dort, persoonlijke mededeling op 9 februari 2022). Van 2007 tot 2020 is de mossenflora in Kolland & Overlangbroek qua soortenrijkdom vervolgens ongeveer gelijk gebleven (Van Dort, 2020). Anno 2022 beschouwt Van Dort de resterende mossenpopulaties bij ongewijzigd beheer echter als ten dode opgeschreven als gevolg van de vervuiling en het verdwijnen van de essenstoven waar de mossen op leven: “Inderdaad vinden er dramatische ontwikkelingen plaats in het essenhakhout van Overlangbroek en Kolland. De monitoring is inmiddels gestopt; het is ondoenlijk om de gemarkeerde stoven in het terrein terug te vinden. De vervuiling is enorm, de stoven rotten weg (parasitaire schimmels floreren). Dat betekent dat de Touwtjesmosgemeenschap uiteindelijk ook zal verdwijnen” (persoonlijke mededeling, 7 februari 2022).

Met het gevoerde beleid accepteert de provincie Utrecht willens en wetens al jaren de aanmerkelijke kans dat er significante verslechtering door stikstofdepositie optreedt in het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek. 86 Dit is in strijd met artikel 6, tweede lid, van de Habitatrictlijn. Zo oordeelde de Rechtbank Den Haag onlangs dat er noodzaak was tot passende maatregelen, omdat volgens de prognoses de depositie op hexagonen stikstofgevoelig habitat in 2030 nog steeds boven de KDW zou zijn. 87 Mogelijk leidt dit zelfs tot potentiële aansprakelijkheid op grond van de Milieuaansprakelijkheidsrichtlijn (Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad). ”

Grafisch is de ontwikkeling als volgt weer te geven (Baayen en Verheugt 2022, p. 28):

Figuur 5. Waardering van het Natura 2000-gebied Overlangbroek in 2001 (links) en 2021 (rechts); paars - bijzonder waardevol, rood - zeer waardevol, oranje - waardevol. De kwaliteit van het gebied is in 20 jaar, vrijwel de periode sinds de aanmelding (2004), teruggeklapt van de hoogste categorie, bijzonder waardevol, naar één categorie lager, zeer waardevol (Maes, 2021).

Het zal duidelijk zijn dat vanwege de overbelasting van het Natura2000-gebied Kolland & Overlangbroek door onder meer de provincie passende maatregelen als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn² genomen moeten worden. Uiteraard behoort bij die passende maatregelen het *structureel verminderen* van de stikstofdepositie op het natuurgebied. *A fortiori* dient de provincie er tegen te waken dat de stikstofdepositie toeneemt, zoals het geval zal zijn als geduld wordt dat, door verlening door BenW van de gemeente Utrechtse Heuvelrug van de omgevingsvergunning, activiteiten van het agrarische bedrijf aan de Nieuwe Steeg 4-8a Leersum mogelijk worden die leiden tot een *verhoging van de stikstofdepositie*!

Door de Wnb/PAS-vergunning van 17 mei 2017 op de voet van artikel 5.4, tweede lid, van de Wet natuurbescherming³ in te trekken zorgt Gedeputeerde Staten er voor dat dergelijke met artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn strijdige activiteiten niet zullen plaats vinden, en zorgt uw college er daarmee ook voor dat het niet (mede)verantwoordelijk wordt voor dergelijk met EU-recht strijdig handelen. Zie in dit verband de beschouwingen van Baayen & Verheugt 2022, p. 57 e.v., alsmede Raad van State 20 januari 2021, ECLI:NL:RVS:2021:71; Rechtbank Den Haag 17 februari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:1139; Rechtbank Oost-Brabant 24 november 2022, ECLI:NL:RBORB:2022:5151.

Conclusie: er is alle reden, en zelfs een juridische plicht voor GS om op de voet van artikel 5.4 tweede lid Wnb de natuurvergunning van 17 mei 2017 in te trekken.

Tevens willen wij u ook wijzen op het arrest van het Europese van Hof van Justitie van 10 november 2022 in de zaak Dansk Akvakultur/AquaPri (ECLI:EU:C:2022:864). Daarin zet het Europees Hof de geldigheid van alle PAS-vergunningen ter discussie. Deze uitspraak staat boven de bestuursrechtspraak van de Raad van State die oordeelde: ... Vergunningen (...) die met toepassing van het PAS zijn verleend en die in rechte onaantastbaar zijn, behouden het rechtsgevolg dat zij hebben. Het is dus onjuist om met een beroep op de interpretatie van nationale rechters een arrest van het Hof van Justitie, de finale uitlegger van Unierecht, uit te leggen.

Dit arrest van het Europese Hof is dus óók een reden om de natuurvergunning van 17 mei 2017 in te trekken.

Met vriendelijke groet,

Namens de Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen-Leersum,

[Redacted signature]

[Redacted name], vice-voorzitter

[Redacted name], secretaris

² Luidend: 'De lidstaten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen, voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.'

³ Luidend: 'lid 2. Een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid [een Wnb/Natura 2000-vergunning], wordt in elk geval ingetrokken of gewijzigd indien dat nodig is ter uitvoering van artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn.'